

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ: ความเชื่อ ด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียง ของนักท่องเที่ยวไทย 3 ช่วงอายุ

Exploratory Factor Analysis: Self-Sufficiency Culture Beliefs of Three Generational Tourists

เพชรรัตน์ วิริยะสีบพงศ์*, Ph.D.
Petcharut Viriyasuebphong

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงของนักท่องเที่ยวไทย 3 ช่วงอายุ 1) วัยรุ่น 2) วัยทำงาน และ 3) วัยเกษียณ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบ 1) เรียบง่ายและสมดุล 9 ตัวบ่งชี้ 2) ศีลสามัญญ 14 ตัวบ่งชี้ 3) จิตสำนึกสาธารณะ 6 ตัวบ่งชี้ 4) สุนทรียภาพของชีวิต 9 ตัวบ่งชี้ 5) อิศระ 9 ตัวบ่งชี้ 6) ภาควงุมิ 15 ตัวบ่งชี้ จำแนกตาม 3 กลุ่มอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ สุนทรียภาพของชีวิต อิศระ และศีลสามัญญมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มวัยรุ่นกับวัยทำงาน และวัยทำงานกับวัยเกษียณ ภาควงุมิ มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มวัยรุ่นกับวัยทำงาน ส่วนจิตสำนึกสาธารณะ มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มของทุกกลุ่มแตกต่างกัน

คำหลัก: การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ, ความเชื่อด้านวัฒนธรรม, แบบพอเพียง, นักท่องเที่ยวไทย

* อาจารย์ สาขาการจัดการธุรกิจและสารสนเทศ คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The purpose of this paper is to report on self-sufficiency culture of three generational tourists. This research findings are 1) simple and balance with 9 indicators; 2) common morality with 14 indicators 3) public consciousness with 6 indicators 4) aesthetics appreciation with 9 indicators 5) Freedom with 9 indicators and 6) pride with 15 indicators. To classify according to these three age groups are statistically significant such as aesthetics appreciation and common morality is difference between young adulthood, mid-adulthood and mid-adulthood, and elder hood. Besides, pride is difference between young adulthood and mid-adulthood. Finally, public consciousness is differences between groups.

Keywords: Exploratory Factor Analysis, Cultural Beliefs, Self-Sufficiency, Thai Tourists

บทนำ

แนวทางการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาส่งผลให้เกิดการเติบโตของอุตสาหกรรม จนกระทั่งระบบเศรษฐกิจไทยให้เกิดความไม่สมดุลในหลายด้าน เช่น การกระจาย รายได้ของคนในประเทศต่ำลงขณะที่เศรษฐกิจมีการขยายตัวสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบ ความไม่สมดุลของความเจริญระหว่างเมืองกับชนบท ความไม่พอดีของโครงสร้าง การผลิตและการจ้างงาน การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเหล่านี้ส่งผลต่อความมั่นคง ในชีวิต ความสามารถในการพึ่งตนเองและสมดุลของชีวิตเปลี่ยนแปลง การดำเนิน ชีวิตไม่อิสระเพราะเกิดภาวะหนี้สินที่ไม่จำเป็นหลายด้าน จากการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมที่ใช้จ่ายเกินความพอดีทั้งจากภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ การออมลดลง การกู้สูงกว่าการลงทุนสัดส่วนของหนี้สินต่อทุนสูง ส่งผลให้เศรษฐกิจมหภาคเกิด ความไม่สมดุลขาดดุลบัญชีเดินสะพัด การออมในประเทศมีน้อยกว่าการลงทุน (ณัฐพงศ์ ทองภักดี, 2550) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มีความต่อเนื่องจากแนวคิดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-10 โดยยังคงยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และสร้างสมดุลการพัฒนาทุกมิติ แต่การประยุกต์ใช้แนวคิดจำเป็นต้องพิจารณา

การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างรอบด้าน และวางจุดยืนในการพัฒนาระยะยาว

จากการทบทวนวรรณกรรมสรุปใจหายสังคมไทยที่เป็นผลตามมา คือ เรื่องของการบริโภคเงินจำเป็นจากกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความสุดโต่งจากการบริโภคอย่างขาดสติ ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการทางด้านบริหารธุรกิจได้ตระหนักถึงหลักการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ควรเป็นการดำเนินธุรกิจที่สามารถเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์สังคมด้วยการพัฒนาสินค้าและบริการบนความท้าทายของความฉลาดบริโภค หากเป็นเช่นนั้นตลาดจะถูกพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งเกิดประโยชน์ทั้งฝ่ายผู้ผลิตและผู้บริโภค ผู้วิจัยปรารถนาจะพัฒนาศาสตร์ด้านนี้ โดยเฉพาะองค์ความรู้อันเป็นแก่นที่เกิดจากแผ่นดินไทย ฐานไทย จากหลักการเบื้องต้นของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธศาสนา จึงขอนำมาเป็นฐานคิดหลักของการพัฒนาองค์ความรู้ในครั้งนี้ เพราะผู้วิจัยซาบซึ้งถึงความสำคัญของปรัชญาหลวง กรอบคิดที่ทรงกลั่นจากประสบการณ์จริงของการมุ่งพัฒนาที่ทุกพื้นที่ของประเทศจากพระราชกรณียกิจและการดำเนินงานโครงการหลวงว่าที่สูงสุด คือ มัชฌิมาปฏิปทา (เพชรรัตน์ วิริยะสีบพงษ์, 2556)

ดังนั้น การริเริ่มพัฒนาองค์ประกอบความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงครั้งนี้ จึงเป็นเจตนามุ่งมั่นที่ผู้วิจัยนำหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางพุทธศาสนามาเป็นแนวทางพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อดึงกระแสความรวดเร็ว ความเกินตัว ความสุดโต่งของการบริโภคในสังคมไทยให้เกิดการบริโภคที่สมดุล ให้เป็นทางเลือกใหม่เกิดการชุกคิดในสังคมไทย คนไทยทุกคนหรือคนที่ต้องการศึกษาหลักการที่แตกต่างจากกระแสความรวดเร็วการก้าวกระโดดสำหรับคิดทดลองประยุกต์ใช้ หรือบูรณาการกับศาสตร์ด้านตะวันตกเพื่อตอบใจหายสังคมไทยต่อไป โดยศึกษาภายใต้พื้นฐานแนวคิดหลักที่ได้กล่าวไว้ว่า ความเชื่อและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกที่มีระดับลึกที่สุดต่อการแสดงพฤติกรรม (Kotler, 2540) อีกทั้ง ความเชื่อ (Belief) ยังส่งผลต่อเจตคติ (Attitude) ความตั้งใจ (Intention) ที่จะแสดงพฤติกรรม (Behavior) (Fishbein & Ajzen, 1975) เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคอนอย่างมีภูมิคุ้มกัน ตามวิสัยทัศน์แผน ฯ ฉบับที่ 11 คือ “ประเทศมีความมั่นคงเป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

การวิจัยครั้งนี้ถูกออกแบบเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงของนักท่องเที่ยวไทย 3 ช่วงอายุ ประกอบด้วย 1) วัยรุ่น 2) วัยทำงาน และ 3) วัยเกษียณ ผลการวิจัยก่อประโยชน์เชิงวิชาการ คือ ได้พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ด้วยการประยุกต์แนวคิดจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และหลักคำสอนของพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสตร์ทางด้านตะวันออก กับแนวคิดความเชื่อทางวัฒนธรรมของ Hofstede นักทฤษฎีฝั่งตะวันตก มาดัดแปลงเป็นความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงที่พัฒนาจากประเทศไทย เพื่อพัฒนาศาสตร์ด้านพฤติกรรมผู้บริโภค สำหรับเป็นเกณฑ์การแบ่งพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นกลุ่มตามส่วนแบ่งทางการตลาดด้านจิตวิทยา (Psychographic Segmentation) ส่วนด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นการกำหนดคุณค่ารวมของวัฒนธรรมองค์การด้วยความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียง เพื่อเป็นฐานทรัพยากร (Resource Based View) สำคัญขององค์การ และเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงของนักท่องเที่ยวไทย 3 ช่วงอายุ ประกอบด้วย 1) วัยรุ่น 2) วัยทำงาน และ 3) วัยเกษียณ

ขอบเขตการวิจัย

ด้านแนวคิด ครอบคลุมแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิด

1. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช (1992)
2. แนวคิดความเชื่อด้านวัฒนธรรมของ Hofstede (1997)
3. แนวคิดความเชื่อต่อการเกิดพฤติกรรมการซื้อของ Fishbein และ Ajzen (1975)

ด้านประชากร ประชากรกลุ่มนักท่องเที่ยววัยรุ่น (Young Adulthood) อายุระหว่าง 18-25 ปี วัยทำงาน (Mid-adulthood) อายุระหว่าง 26-60 ปี วัยเกษียณ (Elder Hood) อายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป

ด้านพื้นที่ ครอบคลุมพื้นที่การวิจัย 4 ภาค 8 จังหวัด ภาคเหนือ ลำปาง นครสวรรค์ ภาคกลาง กรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุบลราชธานี สกลนคร ภาคใต้ สุราษฎร์ธานี ปัตตานี

ด้านระยะเวลา และเครื่องมือ แจกแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว 3 ช่วงอายุ 4 ภูมิภาค 8 จังหวัด เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554 - 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลจังหวัดละ 2 วัน ต่อ 180 ชุด ช่วงอายุละ 60 ชุด (วัยรุ่น วัยทำงาน และวัยเกษียณ)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

เชิงวิชาการ ได้พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียง สำหรับเป็นเกณฑ์การแบ่งพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นกลุ่มตามส่วนแบ่งทางการตลาด ด้านจิตวิทยา (Psychographic Segmentation) และการกำหนดคุณค่ารวมของวัฒนธรรมองค์การด้วยความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียง เพื่อเป็นฐานทรัพยากร (Resource Based View) สำคัญขององค์การ และเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของการจัดการเชิงกลยุทธ์

เชิงนโยบาย หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาความเชื่อทางด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียง ตามแนวพระราชดำรัส

เชิงพาณิชย์ ผู้บริหาร ผู้ประกอบการ นำความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงพัฒนาเป็นคุณค่าร่วมขององค์การ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ในฐานะที่เป็นฐานทรัพยากรที่สำคัญขององค์การ

ความเชื่อทางด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียง จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า วัฒนธรรม คือ ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติที่สมาชิกในสังคมเห็นคุณค่า ความดีงาม จึงดำรงรักษาไว้เป็นแนวประพฤติ ปฏิบัติสืบต่อกันมา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นองค์ความรู้ที่พระมหากษัตริย์ไทยทรงสร้าง เรียกได้ว่า ปรัชญาหลวง เป็นหลักการ จากความเรียบง่าย ธรรมดาของวิถีชีวิตคนไทย ให้มีความสำคัญกับปัจจัยพื้นฐาน สุนทรภาพ การมีสติกำกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ด้วยปัญญา ไม่ฝ่าฝืน กฎเกณฑ์ ไม่ขัดแย้งหลักคำสอนทางพุทธศาสนา ถือปฏิบัติได้ง่าย แต่อาจหลงลืมไปบ้าง

หรืออาจมีกฎเกณฑ์ รูปแบบ เทคนิค วิธีการ เปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไป เป็นหลักการสำหรับชาวบ้าน หรือประชาชนทั่วไป

งานวิจัยครั้งนี้กำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาการบริโภคด้วยปัญญา รวบรวมข้อมูลพัฒนาองค์ประกอบความเชื่อด้านวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาหลวงจากนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ องค์ความรู้ใหม่สำหรับพัฒนาศาสตร์ด้านบริหารธุรกิจ เพื่อแบ่งส่วนผู้บริโภคตามหลักจิตวิทยา (Psychographic Segmentation) คือ ความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียง

การพัฒนาองค์ประกอบความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงครั้งนี้ ผู้วิจัยเพียงศึกษา ค้นคว้า รวบรวมหลักปฏิบัติตามธรรมชาติของการทำงานในสังคมไทย ที่มีมาช้านาน มาอธิบายผ่านความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียง เหตุผลเดียวคือ เพื่อร่วมอนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ค่อย ๆ พัฒนาแนวคิด ทฤษฎี ความเชื่อทางด้านวัฒนธรรมจากแผ่นดินแม่ ความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงของผู้วิจัย จึงประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ นำเสนอดังต่อไปนี้

สมดุลและเรียบง่าย (Balanced and Simple) ความหมายว่า เชื่อในหลักการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายและสมดุล 4 ประการ คือ 1) ไม่เบียดเบียนตนเอง 2) ไม่เบียดเบียนคนรอบข้าง 3) ไม่ทำร้ายสังคม และ 4) ไม่ทำร้ายสิ่งแวดล้อม ความหมายอย่างสั้นตนเชื่อหลักดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายและสมดุล ด้วยการไม่เบียดเบียนตนเอง คนรอบข้าง สังคมและสิ่งแวดล้อม

ศีลสามัญ (Common Morality) หมายถึง เห็นคุณค่าชีวิตด้วยปัญญา 1) อ่อนน้อมถ่อมตน 2) ไม่ฟุ้งเฟ้อ เห็นความสำคัญของปัจจัยสี่ 3) ดำรงชีวิตเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของชีวิต 4) ไม่โลภ และ 5) ไม่ประมาท ความหมายอย่างสั้นตนเห็นคุณค่าของชีวิต ด้วยการอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ฟุ้งเฟ้อ เห็นความสำคัญของปัจจัยสี่ ดำเนินตามจุดมุ่งหมายของชีวิตอย่างไม่โลภและไม่ประมาท

จิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) หมายถึง การทำให้คนในสังคม 1) รู้จักวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง 2) บริโภคเกินตัวลดลง 3) รู้จักความเป็นมนุษย์ 4) นับถือคนดี 5) ใช้ประโยชน์จากการบูรณาการชีวิตแบบพอดี ความหมายอย่างสั้นตนทำให้คนอื่นรู้จักวิเคราะห์ตนเอง ไม่บริโภคเกินตัว มีความเป็นมนุษย์ นับถือคนดี และมีชีวิตแบบพอดีในท่ามกลางสรรพสิ่ง

สุนทรียภาพของชีวิต (Sense of Life) หมายถึง ศิลปะการใช้ชีวิตบนฐาน

1) การให้เกียรติ (ครอบครัวกลมเกลียว ผัวเดียว เมียเดียว) 2) กตัญญู 3) ละอายต่อบาป (หิริ โอตตัมปะ) 4) ยึดมั่นหลักคำสอนศาสนา 5) เคารพผู้ใหญ่ ความหมายอย่างสั้นตนเองมีศิลปะการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นด้วยการให้เกียรติ กตัญญู ละอายต่อบาป ยึดมั่นหลักคำสอน เคารพผู้ใหญ่

อิสระ (Freedom) หมายถึง ตนมีอิสระของชีวิตด้วยการ 1) รู้กำลังตนเอง

2) สมถะ 3) มีอิสระในการดำเนินชีวิต 4) เชื่อเพื่อ จุนเจือผู้ด้อยกว่า 5) เคารพกฎระเบียบ ความหมายอย่างสั้นความมีอิสระของชีวิต คือ การรู้กำลังตนเอง อยู่อย่างสมถะ เชื่อเพื่อ และเคารพกฎระเบียบ

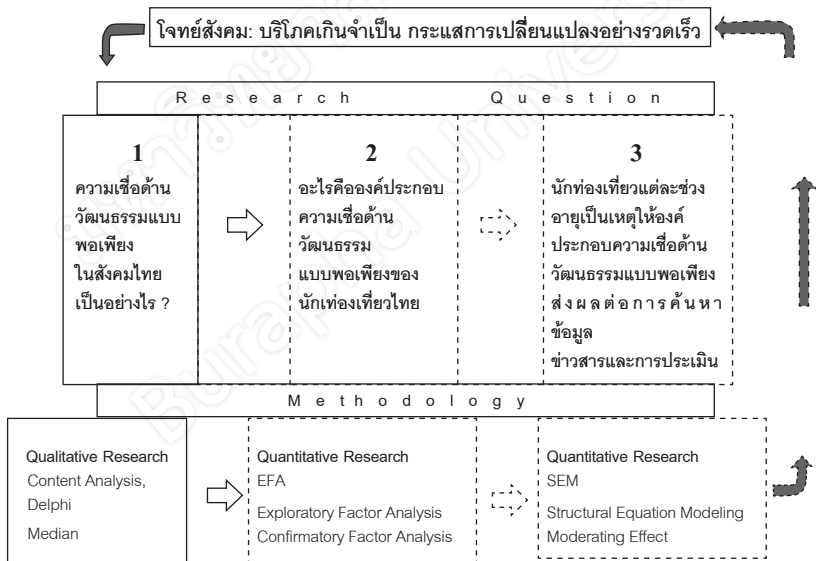
ภาคภูมิใจ (Pride) หมายถึงการสร้างสังคมให้เกิดความ 1) ภูมิใจเฝ้าพันธุ

ถิ่นเกิด 2) สามัคคี 3) ไม่ตีตัวตลกนิยม 4) มีวิถีคิดแบบของศรัทธา ความหมายอย่างสั้นตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมสร้างสังคมให้เกิดความภาคภูมิใจเฝ้าพันธุถิ่นเกิด มีความสามัคคี ไม่ตีตัวตลกนิยมด้วยการคิดแบบของศรัทธา

ความเชื่อด้านวัฒนธรรมทั้ง 6 องค์ประกอบเป็นผลการวิเคราะห์ห้ององค์ประกอบเชิงสำรวจ (ภาพที่ 1) ที่ต่อเนื่องจากการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) (เพชรรัตน์ วิริยะสีบพงศ์, 2558) จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย จาก 6 ศาสตราจารย์พบมุมมองที่ขยายประโยชน์ได้กว้างขึ้น ซึ่งผลการวิจัยความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงด้วยเทคนิคเดลฟายวิเคราะห์ได้ 3 ประเด็น 6 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) ด้านแบบแผน (Pattern) ขนบธรรมเนียม และแนวทางปฏิบัติ 2) ด้านการประพฤติ (Behavior/ Deeds) ฐานะที่เป็นผลสืบเนื่อง และฐานะที่เป็นตัวควบคุมให้ทำตาม และ 3) ด้านคุณค่า (Value) มุมมองที่เป็นมูลค่า และมุมมองที่เป็นระบบการให้คุณค่า จากนั้นผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาพัฒนาต่อยอดเพื่อหาองค์ประกอบเชิงสำรวจในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับตอบโจทย์สังคมเรื่องการบริโภคเงินจำเป็น (ภาพที่ 1 และภาพที่ 2)

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ปัจจัยความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงของนักท่องเที่ยวไทย 3 ช่วงอายุ ด้วยวิธีสกัดปัจจัยโดยใช้เทคนิค Principle Component เพื่อค้นหาตัวแปรแฝง (Latent Variable) จากตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variable) ที่ได้รับการพัฒนามาจากการสร้างแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้วยเทคนิคเดลฟาย 2 รอบ (ช่องที่ 1 เส้นทึบภาพที่ 1) จากภาพที่ 1 การวิจัยแบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นการวิจัยก่อนหน้า (เพชรรัตน์ วิริยะสีบงศ์, 2558) ส่วนที่ 2 เป็นคำถามวิจัยซึ่งถูกพัฒนาต่อจากส่วนแรก (ช่อง 2 เส้นประ) และ การวิจัยครั้งต่อไป คือ ส่วนสุดท้าย (ช่อง 3 เส้นประ) ตามลำดับ

ภาพที่ 1 ภาพรวมทิศทางการวิจัยเพื่อตอบโจทย์การบริโภคเงินจำเป็น

ประชากร ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษานักท่องเที่ยวแทนผู้บริโภคทั่วไป เนื่องจากรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น จึงระบุประชากรการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย 4 ภูมิภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ กำหนดเกณฑ์อายุเป็น 3 ช่วง ประกอบด้วย กลุ่มวัยรุ่น อายุระหว่าง 18-25 ปี กลุ่มวัยทำงาน อายุระหว่าง 26-60 ปี กลุ่มวัยเกษียณ อายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบอาศัยหลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) และสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 1,440 คน โดย

ขั้นที่ 1 แบ่งประชากรตามภูมิภาค ประกอบด้วย 1) ภาคเหนือ 16 จังหวัด 2) ภาคกลาง 26 จังหวัด 3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด และ 4) ภาคใต้ 14 จังหวัด

ขั้นที่ 2 เลือกสุ่มตัวอย่างจังหวัดโดยอาศัยหลักความน่าจะเป็น ให้ทุกจังหวัดมีโอกาสถูกเลือกสุ่มเท่า ๆ กัน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่ายโดยการจับสลาก ภูมิภาคละ 2 จังหวัด จาก 4 ภูมิภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ คือ ลำปาง นครสวรรค์ ภาคกลาง คือ กรุงเทพฯ กาญจนบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ อุบลราชธานี สกลนคร และภาคใต้ คือ สุราษฎร์ธานี ปัตตานี

ขั้นที่ 3 ระบุจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่พอเพียง ที่ 20 เท่าของพารามิเตอร์หรือข้อคำถาม คือ แบบสอบถาม จากการพิจารณาแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่สองจำนวน 62 ข้อ แจกแบบสอบถาม 1,440 ชุด ได้คืนแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 1,422 ชุด นำมาวิเคราะห์คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ค่าอำนาจจำแนก และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้แบบสอบถามชุดใหม่ คือ 6 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านเรียบง่ายและสมดุล 2) ด้านสุนทรียภาพของชีวิต 3) ด้านความเป็นอิสระ 4) ด้านความภาคภูมิใจ 5) ด้านศีลสามัญ และ 6) ด้านจิตสำนึกสาธารณะ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำ Pilot Study หรือทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 ชุด เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการหาความเที่ยง และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ปัจจัยความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงของนักท่องเที่ยวไทย 3 ช่วงอายุ

ประกอบด้วย 1) วิทยุรุ่น 2) วิทยุทำงาน และ 3) วิทยุเกษียณ การศึกษาคั้งนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อค้นหาตัวแปรแฝง (Latent Variable) จากตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variable) ที่ได้รับการพัฒนามาจากการสร้างแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้วยเทคนิคเดลฟาย 2 รอบ ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเพื่อรวมข้อคำถามเป็นตัวแปรหรือปัจจัยเดียวกัน ผลการวิจัยพบตัวแปรใหม่จำนวน 6 ตัวแปร ดังนี้

ตารางที่ 1 พัฒนาการฐานความรู้ผู้ตัวแปรความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียง

ระบบ	ตัวแปร	
Input อนุรักษ์	ความเชื่อ เรียบง่ายและสมดุล (Simple and Balance) *(.928)	+ คุณค่า/ค่านิยม ศีลสามัญ (Common Morality) * (.971)
Process สืบสาน	แบบแผน สุนทรียภาพของชีวิต (Sese of Life) *(.962)	+ คุณค่า/ค่านิยม จิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) * (.971)
Output พัฒนา	แบบแผน อิสระ (Freedom) *(.962)	+ การกระทำ/ความประพฤติ ภาคภูมิใจ (Pride) * (.963)

*ค่า KMO

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจวัฒนธรรมพอเพียง ตามตารางที่ 1 พบว่า สามารถสกัดองค์ประกอบได้ทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ ผู้วิจัยตั้งชื่อใหม่ พร้อมอธิบายพัฒนาการจากฐานความรู้ด้านความเชื่อ (Belief) ค่านิยม/คุณค่า (Value) แบบแผน (Pattern) และ การกระทำ (Behavior/Deeds) ผ่านเชิงระบบสำหรับแนวทางการนำวัฒนธรรมมาปรับใช้ในรูปแบบการอนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนา

จากนั้นผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ ปัจจัยความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงของนักท่องเที่ยวไทย จำแนกตามช่วงอายุ ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรอิสระได้แก่ ช่วงอายุ ซึ่งประกอบด้วย 1) วิทยุรุ่น 2) วิทยุทำงาน และ 3) วิทยุเกษียณ ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ช่วงอายุ ส่วนตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้จากการนำตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ซึ่งเกิดจากผลการวิเคราะห์

องค์ประกอบเชิงสำรวจ มารวมตามองค์ประกอบใหม่ และเฉลี่ยค่าตัวแปรดังกล่าว จากคำสั่งการแปลงค่า (Transform) แล้วคำนวณใหม่ (Compute) ผลการวิเคราะห์ แสดงในตาราง 2 พบว่า ปัจจัยอายุมีผลต่อ 5 องค์ประกอบดังต่อไปนี้ 1) เรียบง่าย และสมดุล 2) สุนทรียภาพของชีวิต 3) อิสรระ 4) ภาควงุมิ และ 5) ศีลสามัญ ความหมายคือ ความแตกต่างกันของช่วงอายุ (กลุ่มวัยรุ่น วัยทำงาน และ วัยเกษียณ) มีผลความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงในทุกองค์ประกอบอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นองค์ประกอบจิตสำนึกสาธารณะ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

องค์ประกอบ	เรียบง่ายและสมดุล (Simple and Balance)		สุนทรียภาพของชีวิต (Sense of life)		อิสระ (Freedom)		ภาคภูมิใจ (Pride)		ศีลสามัญ (Common Morality)		จิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness)	
	วิจัยรุ่น	ทำงาน	วิจัยรุ่น	ทำงาน	วิจัยรุ่น	ทำงาน	วิจัยรุ่น	ทำงาน	วิจัยรุ่น	ทำงาน	วิจัยรุ่น	ทำงาน
Sig	.000**		.001**		.003**		.026*		.017*		.477	
Mean	4.2764	4.4396	4.4473	4.5817	4.2812	4.4084	4.3307	4.3994	4.3880	4.4715	4.2535	4.3042
Total	4.3772		4.5032		4.3395		4.3458		4.4102		4.2753	
ทำงาน	.000**		.001**		.001**		.007**		.025*		.234	
เกษียณ	.000**	.571	.375	.010*	.192	.042*	.228	.140	.663	.008**	.715	.413

หมายเหตุ ** < .01, * < .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรวม (Total) ในองค์ประกอบที่ 1- 6 ผลการวิจัยพบว่า ได้รับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ 1) เรียบง่ายและสมดุลง (Mean = 4.377) 2) สุนทรียภาพของชีวิต (Mean = 4.503) 3) อิสระ (Mean = 4.340) 4) ภาควงุมิ (Mean = 4.346) 5) ศีลสามัญ (Mean = 4.410) และ 6) จิตสำนึกสาธารณะ (Mean = 4.275) เมื่อแยกประเภทตามช่วงอายุ พบว่า กลุ่มวัยรุ่น วัยทำงาน และวัยเกษียณ ของทุกองค์ประกอบได้รับการประเมินในระดับมากที่สุดเช่นกัน

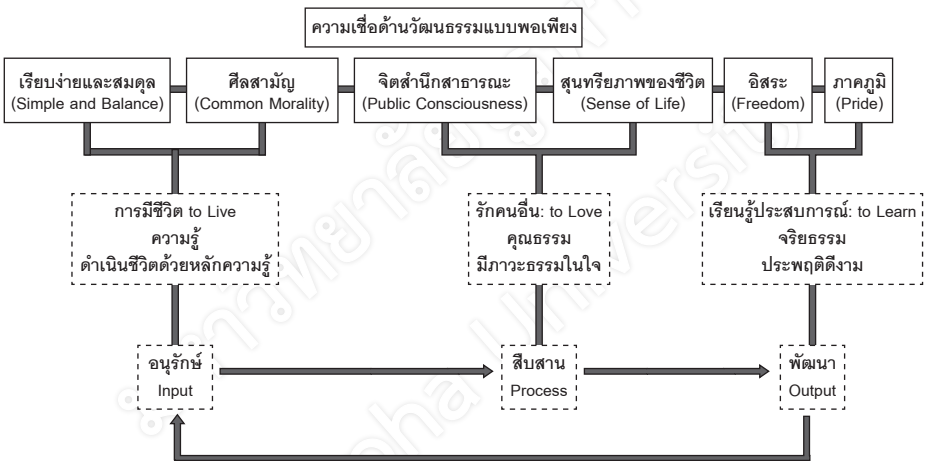
ส่วนการวิเคราะห์ความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียง 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) เรียบง่ายและสมดุลง 2) สุนทรียภาพของชีวิต 3) อิสระ 4) ภาควงุมิ 5) ศีลสามัญ และ 6) จิตสำนึกสาธารณะ จำแนกตามกลุ่มอายุ 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) วัยรุ่น 2) วัยทำงาน และ 3) วัยเกษียณ จากการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparisons) ด้วยวิธี LSD พบว่า **องค์ประกอบที่หนึ่ง เรียบง่ายและสมดุลง** มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มวัยรุ่นกับวัยทำงาน และวัยรุ่นกับวัยเกษียณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ **องค์ประกอบที่สอง สุนทรียภาพของชีวิต** มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มวัยรุ่นกับวัยทำงาน และวัยทำงานกับวัยเกษียณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ **องค์ประกอบที่สาม อิสระ** มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มวัยรุ่นกับวัยทำงาน และวัยทำงานกับวัยเกษียณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ **องค์ประกอบที่สี่ ภาควงุมิ** มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มวัยรุ่นกับวัยทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ **องค์ประกอบที่ห้า ศีลสามัญ** มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มวัยรุ่นกับวัยทำงาน และวัยทำงานกับวัยเกษียณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม **องค์ประกอบที่หก จิตสำนึกสาธารณะ** ความแตกต่างระหว่างกลุ่มของทุกกลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุป อภิปรายผล

คำถามวิจัย อะไรคือปัจจัยความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงของนักท่องเที่ยวไทย กลุ่มวัยรุ่น วัยทำงาน และวัยเกษียณ ?

วัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ปัจจัยความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงของนักท่องเที่ยวไทย 3 ช่วงอายุ ประกอบด้วย 1) วัยรุ่น 2) วัยทำงาน และ 3) วัยเกษียณ

ข้อค้นพบที่โดดเด่น ความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงสกัด ตัวแปรใหม่ได้ 6 ตัว ประกอบด้วย (1) เรียบง่ายและสมดุล (Simple and Balance) (2) คีลสามัญ (Common Morality) (3) จิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) (4) สุนทรียภาพของชีวิต (Sense of Life) (5) อิสระ (Freedom) (6) ภาคภูมิใจ (Pride) การพัฒนาปัจจัยความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียง ตามความหมายของคุณค่า (Value) แบบแผน (Pattern) และการประพฤติ (Behavior / Deeds)

ภาพที่ 2 ข้อค้นพบใหม่ที่ได้จากการพัฒนาตัวแปรความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียง

จากภาพที่ 2 เป็นผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้ข้อค้นพบใหม่เป็นตัวแปรชุดความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียง ประกอบด้วย 6 ตัวแปรย่อยจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผู้วิจัยอิงหลักเกณฑ์การตั้งชื่อตัวแปรย่อยให้เป็นตัวแทนเพื่ออธิบายความหมายของแต่ละตัวแปร ตามหลักของ C. Williams Keith (1992) ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ เน้นความเรียบง่ายชัดเจน ไม่ซับซ้อน (Simplicity) เป็นความจริงพื้นฐานที่ทุกคนรับรู้ (Factual Basis) มีที่มาเชิงเหตุและผลสามารถอธิบายได้เชิงตรรกะ (Logic) เป็นสิ่งใหม่ไม่ซ้ำใคร (Originality) ตัวแปรใหม่ของการศึกษาค้นคว้านี้ จึงเป็นตัวแปรใหม่ ไม่ซ้ำใคร เป็นความรู้ ความจริงพื้นฐานที่มีในชีวิตประจำวัน เห็นชัดเจน ปฏิบัติงานไม่ซับซ้อน อธิบายได้เชิงตรรกะ ดังนี้

เรียบง่ายและสมดุล ความหมายว่า เชื้อในหลักการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายและสมดุล ศีลสามัญ หมายถึง เห็นคุณค่าชีวิตด้วยปัญญา **จิตสำนึกสาธารณะ** หมายถึง การทำให้คนในสังคมรู้จักวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง บริโภคเกินตัว ลดลง รู้จักความเป็นมนุษย์ นับถือคนดี และใช้ประโยชน์จากการบูรณาการชีวิตแบบพอดี **สุนทรียภาพของชีวิต** หมายถึง ศิลปะการใช้ชีวิตบนฐานการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ความกตัญญู ความละเอียดรอบาป (หิริ โอตตปปะ) เป็นต้น **อิสระ** หมายถึง มีอิสระภายใต้การตระหนักรู้กำลังตนเอง มีความสมถะในการดำเนินชีวิตอย่างอิสระ ขณะเดียวกันก็มีความเอื้อเฟื้อ จุนเจือผู้ด้อยกว่า และที่สำคัญคือ เคารพกฎระเบียบของสังคมส่วนรวม ส่วน **ภาคภูมิ** หมายถึง ความภูมิใจ เผ่าพันธุ์ ถิ่นเกิด มีความสามัคคี ไม่ยึดติดวัตถุนิยม ภายใต้การคิดแบบองค์รวม

ข้อค้นพบใหม่ 6 องค์ประกอบที่เป็นผลการวิจัยครั้งนี้ พัฒนามาจากฐานรากความเชื่อด้านพุทธศาสนาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางเบื้องต้นของการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ครั้งนี้ หลักการทางพุทธศาสนาว่าด้วย ทางสายกลาง ความไม่สุดโต่ง ผนวกกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไข ความรู้คู่คุณธรรม เพื่อพัฒนาผลการวิจัยครั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้ นอกจากจะพัฒนามาจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไขแล้ว จุดต่างของงานอยู่ที่เงื่อนไขตัวที่สามที่เพิ่มเติมเข้ามาขยายความ คือ นอกจากจะมีความรู้คู่คุณธรรมแล้ว ควรต้องมีการประพฤติปฏิบัติอย่างเป็นจริยธรรมด้วย ดังนั้นตัวแปรใหม่หรือองค์ประกอบใหม่ทั้ง 6 จึงเป็นผลจากการอธิบายเงื่อนไขจริยธรรมในมุมมองของความประพฤติผ่านเชิงระบบดังแสดงตามภาพที่ 2

ปัจจัยนำเข้า (Input): เงื่อนไขความรู้ มาจากปรัชญาพอเพียงเกี่ยวกับความพอประมาณ เป็นทางสายกลาง เป็นเรื่องที่ต้องใช้ระบบการจัดการเข้ามาเกี่ยวข้อง ในมุมมองการเรียนรู้ต้องใช้เงื่อนไขความรู้ต้องใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิตเป็นปัญญาเพื่อการมีชีวิต (to Live) การเรียนรู้เพื่อการมีชีวิต เกี่ยวข้องกับตนเอง (Individual) เป็นหลักการภายในตัว เป็นวิถีชีวิตเพื่อการมีชีวิตอยู่ของแต่ละบุคคลที่ต้องใช้หลักพระธรรม (Buddha's Teaching) คือ หนทางแห่งปัญญา (Wisdom) ด้วยการทำจิตของตนให้ผ่องใสในการดำเนินชีวิตด้วยทางสายกลาง หากนำแนวคิดของนักวิชาการตะวันตกที่ใกล้เคียงมาอธิบาย คือ วินัย 5 ประการของ Peter Senge

(1990) เกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพตนเอง (Personal Mastery) สะท้อนความคิด (Mental Model) ซึ่งล้วนเป็นการสร้างสรรค์ตนเองให้เข้มแข็ง เช่นเดียวกับ ตัวแปร ความพอเพียง 2 ตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรที่หนึ่ง คือ เรียบง่ายและสมดุล ความหมายว่า เชื้อในหลักการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายและสมดุล 4 ประการ คือ 1) ไม่เบียดเบียนตนเอง 2) ไม่เบียดเบียนคนรอบข้าง 3) ไม่ทำร้ายสังคม และ 4) ไม่ทำร้ายสิ่งแวดล้อม ตัวแปรที่สอง คือ ศิลปสามัญ หมายถึง มีปัญญา ฉลาด มั่นคง ไม่ประมาท ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีลห้า เห็นคุณค่าชีวิตด้วยปัญญา 1) อ่อนน้อมถ่อมตน 2) ไม่ฟุ้งเฟ้อ เห็นความสำคัญของปัจจัยสี่ 3) ดำรงชีวิตเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของชีวิต 4) ไม่โลภ และ 5) ไม่ประมาท ตัวแปรเหล่านี้ เป็นคุณค่าภายในตัวที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ เพื่อเป็นแบบอย่างหรือแนวทางการพัฒนาในอนาคต

กระบวนการ (Process): เงื่อนไขคุณธรรม อธิบายด้วยปรัชญาพอเพียง เป็นเรื่องของความมีเหตุผลเป็นหลักการดำรงชีวิต เป็นการเรียนรู้ที่จะรู้จักรักคนอื่น (to Love) ต้องมีภาวะธรรมในใจ หากนำแนวคิดของนักวิชาการตะวันตกที่ใกล้เคียง มาอธิบาย คือ วินัย 5 ประการของ Peter Senge (1990) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางความคิด (Share Vision) การทำงานร่วมกัน (Team Learning) ล้วนเป็นกระบวนการสร้างสำนึกตนเองต่อผู้อื่นอย่างมีคุณธรรมกำกับในใจ เช่นเดียวกับ ตัวแปรใหม่ 2 ตัว ประกอบด้วย ตัวแปรที่สาม จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง การทำให้คนในสังคม 1) รู้จักวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง 2) บริโภคเกินตัว ลดลง 3) รู้จักความเป็นมนุษย์ 4) นับถือคนดี 5) ใช้ประโยชน์จากการบูรณาการชีวิตแบบพอดี ตัวแปรที่สี่ สุนทรียภาพของชีวิต หมายถึง ศิลปะการใช้ชีวิตบนฐาน 1) การให้เกียรติ (ครอบครัววงกลมเกลียว ผัวเดียว เมียเดียว) 2) กตัญญู 3) ละอายต่อบาป (หิริ โอตตปปะ) 4) ยึดมั่นหลักคำสอนศาสนา 5) เคารพผู้ใหญ่

ปัจจัยส่งออก (Output): เงื่อนไขจริยธรรม เมื่อคนเรามีการดำเนินชีวิตด้วยหลักความรู้ รู้จักรักตนเอง มีการปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ระหว่างบุคคลสัมพันธ์กันบนฐานของการมีคุณธรรมกำกับด้วยการรู้จักรักคนอื่น ตามมาด้วยการเรียนรู้ประสบการณ์ การแสดงออกจึงมีจริยธรรมกำกับความประพฤติที่ดีงามในระดับองค์การ ชุมชน คนหมู่มากในสังคมอย่างเป็นระบบระเบียบ เป็นวัฏจักรสอดคล้องกันอย่างเป็นอิสระภายใต้กฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด หากนำแนวคิดของ

นักวิชาการตะวันตกที่ใกล้เคียงมาอธิบาย คือ วินัย 5 ประการของ Peter Senge (1990) เกี่ยวกับการคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking) ซึ่งเป็นผลจากการประพุดติ ปฏิบัติด้วยจริยวัตรที่งดงาม เพื่อการพัฒนาอย่างเป็นอิสระภายใต้ระบบระเบียบที่ชัดเจนในตัวบุคคล เช่นเดียวกับตัวแปรใหม่ 2 ตัว ประกอบด้วย ตัวแปรที่สี่อิสระ หมายถึง 1) รู้กำลังตนเอง 2) สมถะ 3) มีอิสระในการดำเนินชีวิต 4) เชื่อเพื่อจนเชื่อผู้ต่อยกว่า 5) เคารพกฎระเบียบ และตัวแปรตัวที่ห้า ภาคภูมิ หมายถึง 1) ภูมิใจเฝ้าพันธุ์ ถิ่นเกิด 2) สามัคคี 3) ไม่ติดวัตถุนิยม 4) มีวิธีคิดแบบองค์รวม

การวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสำรวจองค์ความรู้ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่จากฐานไทย ยังไม่สามารถนำไปใช้ได้ทันที การวิจัยขั้นตอนต่อไป ควรจะได้ปรับปรุงแบบสอบถามความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงของผู้บริโภคด้วยการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันองค์ความรู้ใหม่ให้สามารถอธิบายได้อย่างเป็นสากลมากขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล สำหรับตอบโจทย์ที่เกี่ยวข้องกับบริบทอื่นในสังคมไทยต่อไป อีกทั้งต้องมีกรวิจัยต่อยอดอีกหลายครั้งซ้ำ ๆ เพื่อให้แนวคิดทฤษฎีที่เกิดจากแผ่นดินแม่ ถูกพัฒนาเป็นองค์ความรู้เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาศาสตร์ด้านบริหารธุรกิจ พฤติกรรมผู้บริโภค และการจัดการเชิงกลยุทธ์ภายใต้บริบทของสังคมไทยให้สามารถปรับใช้ได้เป็นอย่างดีต่อไป

ภาพที่ 3 แสดงภาพรวมงานวิจัยทั้งหมดเพื่อตอบโจทย์สังคมเรื่องการบริโภคเกินจำเป็นของนักท่องเที่ยวทั้ง 3 ช่วงอายุทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้เป็นนักท่องเที่ยวที่มีปัญญาบริโภค มีความคุ้มค่าของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งฝ่ายผู้ให้บริการและผู้รับบริการ จึงจะเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ไม่เกินจำเป็น ไม่สูญเปล่า มีแต่ความคุ้มค่าของการจัดสรรทรัพยากรร่วมกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 3 ภาพรวมทิศทางการวิจัยเพื่อตอบโจทย์การบริโภคเกินจำเป็น

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2554). *ความแตกต่างทางมิติวัฒนธรรมกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว TAT TOURISM JOURNAL*. วันที่ค้นข้อมูล 17 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.etatjournal.com/web/menu-read-web-etatjournal/menu-2011/menu-2011-apr-jun/311-22554-cross-cultural-differences-tourist-behavior>
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2540). *วัฒนธรรมไทยกับขบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2550). *แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ข้อเสนอทางทฤษฎีในบริบทต่างสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.
- ณัฐฐพงศ์ ทองภักดี. (2550). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ความเป็นมาและความหมาย. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ* 47(1/2550).
- เพชรรัตน์ วิริยะสีบงศ์. (2556). บทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ความเป็นมาและความหมาย Sufficiency Economy Philosophy: Historical Background and Interpretation. *วารสารการจัดการธุรกิจมหาวิทยาลัยบูรพา คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา*, 2(2), 80-81.
- _____. (2558). การพัฒนาความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียง ด้วยเทคนิคเดลฟาย. *วารสารวิชาการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 10(1).
- พิบูล ที่ปะปาล. (2551). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.
- พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2544). *พระพุทธศาสนาในสถานการณ์โลกปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2552). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ มัชฌิมนิเทศนา มัชฌิมาปฏิบัติทาหรือกฎธรรมชาติและคุณค่าสำหรับชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาศิริวัฒน์ อริยเมธี. (2547). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จากมุมมองของพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิพัฒน์พล สัตตานุสรณ์ และกันติदारชต์ ชวีญคง. (2551). *Management GURU กิ๊ท ฮอฟสเตด (Geert Hofstede)*. กรุงเทพฯ: โครงการบัณฑิตศึกษา สาขาบริหารธุรกิจ (สพท.) ภาควิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประเวศ วะสี. (2542). *เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม*. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2551). เศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 19(3) ,1-6 .
- อรสุดา เจริญรัต. (2546). *เศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิถีทรรศน์.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2552). *ความเข้าใจ “วัฒนธรรม” ในงานวิจัยสังคมไทย. มานุษยวิทยาปะทะวัฒนธรรมศึกษา ยกเครื่องเรื่องวัฒนธรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2554). *โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง. ประธานสภาสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. ปาฐกถา 18 ธันวาคม 2542. สานข้อมูลวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง. วันที่ค้นข้อมูล 22 มีนาคม 2554, จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org/index.php>*
- Amartya Sen. (2554). *ความพอเพียงไม่ได้หมายถึงไม่ต้องการอีกแล้ว แต่ต้องมีพอที่จะอยู่ได้ พอที่จะมีชีวิตที่ดี. ประมวลบทสัมภาษณ์ “เศรษฐกิจพอเพียงในทัศนะโลก: Sufficiency Economy in Global View: Open Public Discussion. สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม และสถาบันไทยพัฒนา มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. วันที่ค้นข้อมูล 21 มีนาคม 2554, จาก <http://www.virtualdepos.com/sufficiency/images/sen-th.jpg>*

- Peter H. Calkins. (2554). *เศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ดำรงอยู่บนเงื่อนไขของคุณธรรม*. ประมวลบทสัมภาษณ์ “เศรษฐกิจพอเพียงในทัศนะโลก: Sufficiency Economy in Global View: Open Public Discussion. สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม และสถาบันไทยพัฒนา มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. วันที่ค้นข้อมูล 21 มีนาคม 2554, จาก <http://www.virtualdepos.com/sufficiency/images/sen-th.jpg>
- Engel, J.F., Kollat, D.T., & Blackwell, R.D. (1973). *Consumer behavior*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research*. Reading, MA: Addison Wesley.
- Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences, international differences in work-related values*. Beverly Hills, CA: Sage.
- _____. (1997). *Cultures and Organizations: Software of the Mind*. New York: McGraw-Hill.
- Hofstede, G. & Hofstede, G.J. (2005). *Cultures and Organization: Software of the Mind*. New York: McGraw-Hill.
- Kotler, P. (1997). *Marketing Management: Analysis, Planning, Implement, and Control* (9th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Naor, M., et al. (2013). The culture-effectiveness link in a manufacturing context: A resource-based perspective. *Journal of World Business*. In Press, Corrected Proof. Retrieved 30 July 2013, from <http://dx.doi.org/10.1016/j.jwb.2013.06.003>
- Schaninger, C.M. & Donald Sciglimpaglia, D. (1981). The Influence of Cognitive Personality Traits and Demographics on Consumer Information Acquisition. *Journal of Consumer Research*, 8(2), 208-216.

Woodside, A.G., Hsu, S-Y. & Marshall, R. (2011). General theory of cultures' consequences on international tourism behavior. Original Research Article. *Journal of Business Research*, 64(8), 785-799.

Zaichkowsky, J. L. (1985). Measuring the Involvement Construct. *Journal of Consumer Research*, 12(3), 341-352.

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย โครงการอิทธิพลแบบปรับของนักท่องเที่ยว 3 ช่วงอายุ กับการค้นหาข้อมูลข่าวสารและการประเมินทางเลือกก่อนตัดสินใจซื้อด้วยวัฒนธรรมพอเพียง ได้รับทุนสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ทุนพัฒนาศักยภาพอาจารย์รุ่นใหม่ ร่วมกับคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. เสรี ชัดเข้ม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ กราบขอบพระคุณ ทุกสิ่งทุกบุคคล ทุกแหล่งทุน ทุกโอกาส ที่ส่งเสริมความมุ่งมั่นพัฒนาองค์ความรู้จากแผ่นดินแม่ ผ่านการเรียนรู้การทำงานตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา กำกับเพื่อร่วมอนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา ความเชื่อด้านวัฒนธรรมแบบพอเพียงของสังคมไทยให้เด่นชัดขึ้น